

Shrnutí národní studie:

CESTY K OBČANSVÍ PRO OBČANY TŘETÍCH ZEMÍ V EU A NORSKU
PATHWAYS TO CITIZENSHIP FOR THIRD-COUNTRY NATIONALS IN EU
MEMBER STATES AND NORWAY — CZECH REPUBLIC
2019

Cíle studie:

- Zmapovat a porovnat přístupy jednotlivých členských států v oblasti udělování občanství pro cizince ze třetích zemí.
- Prozkoumat, jak je nabytí státního občanství propojeno s integrační politikou jednotlivých zemí.
- Sběr dat k počtu cizinců, kteří získali státní občanství během období 2014-2018.

Hlavní otázky studie:

- Jaká je národní legislativa v oblasti nabývání a pozbývání státního občanství?
- Jaké způsoby získání státního občanství existují?
- Umožňuje zákon existenci dvojího (či vícero) státního občanství?
- Jaké jsou podmínky a požadavky v případě nabytí státního občanství prostřednictvím klasického udělení státního občanství?
- Jaké jsou procesní aspekty při získávání občanství?
- Je zákonem vyžadováno osobní podání žádosti?
- Existuje rozdíl mezi státním občanstvím a národností?
- Má získání státního občanství vliv na uplatnění na trhu práce?
- Jaké jsou nejběžnější důvody pro neudělení státního občanství?

Více na: www.emncz.eu

Shrnutí studie:

Ústava České republiky stanoví, že nabývání a pozbývání státního občanství České republiky určuje zákon. Věcná úprava nabývání a pozbývání státního občanství České republiky je zakotvena v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (dále „**zákon o státním občanství České republiky**“). Ústava pak dále zakotvuje základní ústavněprávní zásadu, že nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

V České republice se uplatňuje zásada **ius sanguinis** („právo krve“) - dítě nabývá státní občanství České republiky narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z jeho rodičů státním občanem České republiky. Místo narození dítěte nemá na nabytí českého státního občanství narozením žádný vliv. Zásada **ius soli** („právo půdy“) se v ČR uplatňuje jen v případě, že dítě, které by se jinak stalo osobou bez státního občanství, nabývá české státní občanství narozením na území ČR, jsou-li oba rodiče osobami bez státního občanství a zároveň alespoň jeden z rodičů má povolen pobyť na území České republiky na dobu delší než 90 dnů.

Právní řád ČR rozlišuje tzv. klasické (obecné) udělení státního občanství, zvláštní způsoby udělení státního občanství a zjednodušené nabytí státního občanství formou tzv. prohlášení (umožněno učinit jen některým kategoriím osob).

Žadatel o udělení státního občanství, který není občanem členského státu EU, musí ke dni podání žádosti disponovat: a) trvalým pobytem na území ČR nepřetržitě po dobu alespoň 5 let (započítává se zde i doba jakéhokoliv oprávněného pobytu na území ČR před dosažením 18 let věku, u účelu studia se započítává polovina doby studia), nebo b) musí mít povolen trvalý pobyt po dobu, která společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území České republiky dosahuje alespoň 10 let. Trvalý pobyt je nejvyšší pobytové oprávnění, kterým mohou cizinci v ČR disponovat. Na osoby s přiznaným postavením azylanta se hledí jako na osoby s trvalým pobytem.

Udělení státního občanství ČR je spojeno s následujícími podmínkami:

- žadatel má na území ČR povolen trvalý pobyt v zákonem stanovené délce,
- žadatel se na území ČR po stanovenou dobu skutečně (fakticky) zdržuje,
- žadatel je trestně bezúhonný,

- žadatel prokáže požadovanou znalost českého jazyka,
- žadatel prokáže znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-spoolečenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky (dále “české reálie”),
- žadatel prokáže, že plnil povinnosti vyplývající mu ze zvláštních právních předpisů, které upravují vybrané právní oblasti,
- žadatel prokáže zdroje a výši svých příjmů,
- žadatel prokáže, že nezatěžuje systém státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi.

Vedle výše uvedených podmínek musí žadatel prokázat, že: a) je integrován do společnosti v ČR, zejm. pokud jde o integraci z hlediska rodinného, pracovního, nebo sociálního a b) neohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví, nebo majetkové hodnoty (státobezpečnostní způsobilost).

Samotné **podání žádosti** o udělení státního občanství není nijak zpoplatněno. Zákonem je vyžadováno osobní podání žádosti. Za udělení státního občanství je však stanoven správní poplatek, který se liší u jednotlivých kategorií osob. Zpoplatněno je dále konání zkoušek z českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství. Zákon o státním občanství vysloveně obsahuje zásadu, že na udělení státního občanství není právní nárok.

Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014 a byl jednou novelizován, a to zákonem č. 207/2019 Sb. Zákon o státním občanství České republiky přinesl celou řadu změn do oblasti udělování státního občanství České republiky. **Česká republika se mimo jiné plně přiklonila k umožnění existence dvojího (či vícero) státního občanství.**

Statistiky:

V České republice bylo ke dni 31. prosince 2018 evidováno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) celkem **566 931 cizinců**. Cizinci tak tvořili zhruba 5,3 % populace. **Podíl cizinců z třetích zemí na celkovém počtu obyvatel ČR tvoří zhruba 3 %**. Téměř dvě třetiny cizinců ze třetích zemí pobývají na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu a tento podíl se v posledních letech zvyšuje. Většina cizinců ze třetích zemí přichází do České republiky za účelem provozování výdělečných aktivit, druhou a třetí skupinu tvoří pobyt za účelem sloučení rodiny a studia. Největší skupiny cizinců ze třetích zemí tvoří cizinci z jazykově bližších oblastí či ze zemí, k nimž si Česká republika vytvořila a budovala vazby dlouho před vstupem ČR do EU (Ukrajina, Ruská federace).

Dle dostupných statistik je zřejmé, že celkový počet udělených státních občanství se během posledních 5 let pohyboval v rozmezí kolem 2 000 až 5 000 (počítáme-li i EU občany) a nebyl viditelný jasný trend. V roce 2018 získalo státní občanství České republiky **3 762 osob**, z nichž **2 935 osob pocházelo ze třetích zemí a 827 osob z EU**. Cizinci ze třetích zemí tedy tvořili téměř 80 % osob, kteří získali v ČR v roce 2018 státní občanství. Nejčastěji se jednalo o osoby z Ukrajiny a Ruské federace.

TOP 10* státní příslušnosti	Počet udělených občanství ČR za rok 2018
Ukrajina	1 293
Ruská federace	627
Slovensko	493
Vietnam	234
Bělorusko	141
Moldavsko	127
Rumunsko	73
Polsko	59
Kazachstán	56
Srbsko	56

* Tabulka obsahuje data i za EU občany.

Rok	Počet udělených občanství ČR cizincům ze třetích zemí
2014	Data nedostupná
2015	2 020
2016	3 130
2017	3 897
2018	2 935

